

HIGIENOS INSTITUTAS

**HOSPITALINIŲ INFEKCIJŲ PRIEŽIŪROS IR KONTROLĖS
PROGRAMA**

HOSPITALINIŲ INFEKCIJŲ PAPLITIMO TYRIMAS

2003 M. DUOMENŲ SUVESTINĖ

**VILNIUS
2004 M.**

1. TYRIMO REZULTATAI

2003 m. balandžio – gegužės mėn. 39 ligoninės savanoriškai dalyvavo tyrime.

1.1. Tirtų ligonių charakteristika

1 lentelė. Ištirtų ligonių skaičius ir vidutinis amžius, vidutinė gulėjimo trukmė iki tyrimo

Rodiklis	Abs. sk.	%
Ištirta ligonių:	10102	
moterų	5687	56,3
vyrų	4415	43,7
Vidutinė gulėjimo trukmė (d.) iki tyrimo	8	
Amžiaus vidurkis (m.)	50,3	

2 lentelė. Ligonų pasiskirstymas skyriais

Skyriaus tipas	Abs. sk.	%
Akušerijos/Ginekologijos	960	9,5
Chirurgijos	1876	18,6
Infekcinių ligų	388	3,8
Pediatrijos	827	8,2
Reanimacijos	268	2,7
Suaugusių terapijos	4774	47,2
Traumatologijos	615	6,1
Kiti	394	3,9
Iš viso	10102	100,0

3 lentelė. Moterų ir vyrų pasiskirstymas pagal amžiaus grupes

Amžiaus grupės	Moterys (n=5687)		Vyrai (n=4413)		Iš viso (n=10100)	
	abs.sk.	%	abs.sk.	%	abs.sk.	%
<1	249	4,3	273	6,2	522	5,2
1-18	426	7,5	388	8,8	814	8,1
19-44	1347	23,7	854	19,4	2201	21,8
45-65	1544	27,2	1468	33,3	3012	29,8
>65	2121	37,3	1430	32,4	3551	35,2

1.2. Rizikos veiksnių paplitimas

4 lentelė. Rizikos veiksnių paplitimas

Rizikos veiksnys	Ligonių su rizikos veiksniais	
	Abs. sk.	%
Dirbtinė plaučių ventilacija	72	0,7
Intraveninė priemonė	2269	22,5
Operacija/gimdymas	2476	24,5
Šlapimo takų kateteris	428	4,2

5 lentelė. Rizikos veiksnių paplitimas amžiaus grupėse

Rizikos veiksnys	Amžiaus grupės										p
	<1 (n = 522)		1-18 (n = 814)		19-44 (n = 2201)		45-65 (n = 3012)		>65 (n = 3551)		
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	
Dirbtinė plaučių ventilacija	5	1,0	3	0,6	21	1,0	23	0,8	21	0,6	p=0,4362
Intraveninė priemonė	155	29,7	243	29,8	509	23,1	626	20,8	737	20,8	p=0,0000
Operacija/gimdymas	20	3,8	176	14,6	748	33,9	794	26	738	20,8	p=0,0281
Šlapimo takų kateteris	4	0,8	7	0,8	65	3	141	4,7	211	5,9	p=0,0000

6 lentelė. Rizikos veiksnio paplitimas tarp moterų ir vyrų

Rizikos veiksnys	Moterys (n=5687)		Vyrai (n=4415)		p
	abs.sk.	%	abs.sk.	%	
Dirbtinė plaučių ventilacija	31	0,5	42	1,0	p=0,0168
Intraveninė priemonė	1201	21,1	1069	24,2	p=0,0002
Operacija/gimdymas	1384	24,3	1092	24,7	p=0,6448
Šlapimo takų kateteris	198	3,5	230	5,2	p=0,0000

1.3. Infekcijų paplitimas

Paplitimo tyrimo metu infekcijos užregistruotos 2631 ligoniams (26,0% nuo bendro tirtų ligonių skaičiaus).

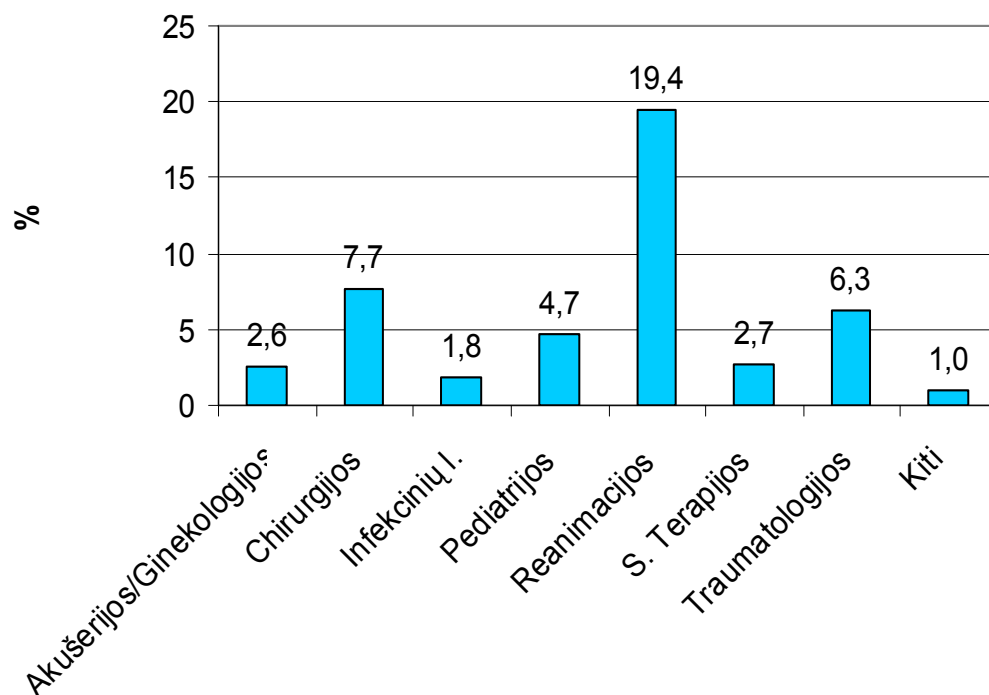
7 lentelė. Hospitalinių (HI) ir visuomenėje įgytų infekcijų paplitimas

Infekcijos	Abs.sk	%
Hospitalinės	438	4,3
Visuomenėje įgytos	2286	22,6
Iš viso	2762	27,3

8 lentelė. Infekcijų paplitimas įvairiuose skyriuose

Skyriaus tipas	Visos infekcijos (n=2762)			HI (n=438)			VI (n=2286)		
	abs.	%	PI 95%	abs.	%	PI 95%	abs.	%	PI 95%
Akušerijos/ Ginekologijos (n = 960)	131	13,7	11,6-16,01	25	2,6	1,72-3,87	104	10,8	8,9-13
Chirurgijos (n = 1876)	581	30,9	28,9-33,12	145	7,7	6,6-9,1	423	22,5	20,7-24,5
Infekcinių ligų (n = 388)	311	80,2	75,8-83,9	7	1,8	0,8-3,8	304	78,4	73,8-82,3
Pediatrijos (n = 827)	549	66,4	63,03-69,5	38	4,7	3,3-6,3	508	61,4	58-64,7
Reanimacijos (n = 268)	102	38,1	32,3-44,2	52	19,4	14,9-24,8	44	17,9	12,3-21,5
Suaugusių terapijos (n = 4774)	909	19,0	17,9-20,1	129	2,7	2,3-3,2	769	16,1	15,1-17,2
Traumatologijos (n = 615)	98	15,9	13,2-19,12	39	6,3	4,6-8,6	56	9,1	7-11,7
Kiti (n = 394)	81	22,4	16,7-25	3	1,0	0,2-2,4	78	19,8	16,1-24,2

1 pav. Hospitalinių infekcijų paplitimas įvairiuose skyriuose

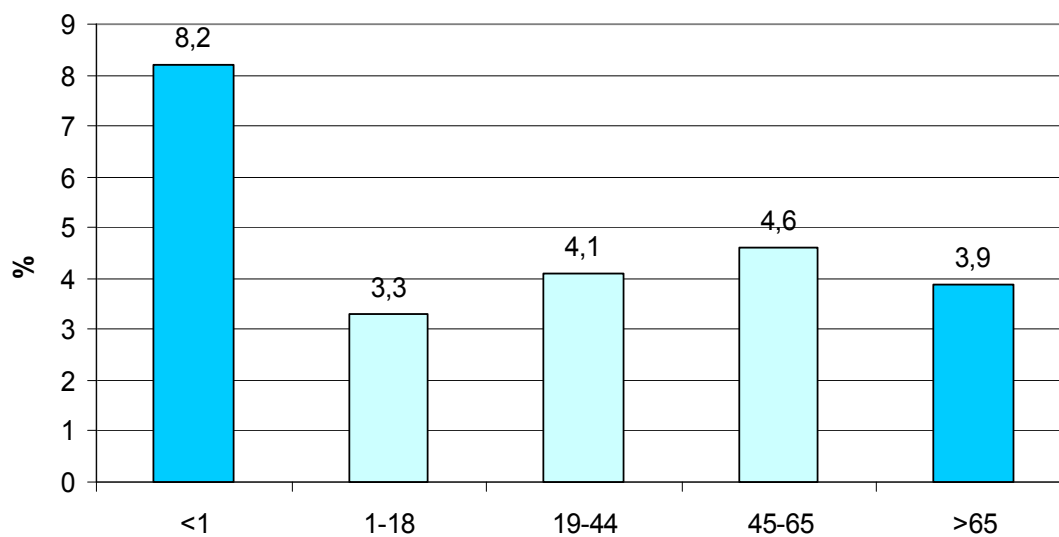
9 lentelė. Atskirų hospitalinių infekcijų paplitimas tarp vyrų ir moterų

Infekcijos tipas	Vyrų n = 4415		Moterų n = 5687		p
	abs.sk.	%	abs.sk.	%	
Viršutinių kvėpavimo takų	8	0,2	8	0,1	p = 0,6133
Apatinių kvėpavimo takų	35	0,8	28	0,5	p = 0,0571
Pneumonija	31	0,7	21	0,4	p = 0,0417
Kraujo	23	0,5	16	0,3	p = 0,1089
Intraabdominalinės infekcijos	7	0,2	8	0,1	p = 0,4422
Odos	14	0,3	21	0,4	p = 0,4710
Širdies ir kraujagyslių sistemos infekcijos	8	0,2	10	0,2	p = 0,9069
Šlapimo takų	35	0,8	16	0,3	p = 0,0005
Virškinimo trakto	4	0,1	4	0,1	p = 0,9341
Žaizdų	58	2,3	35	1,4	p = 0,0007
Kitos	22	0,6	26	0,7	p = 0,5458
Iš viso	245	5,6	193	3,4	p = 0,0000

10 lentelė. HI ir VI infekcijų paplitimas skirtingose amžiaus grupėse

Amžiaus grupės	HI		VI		Iš viso	
	abs.sk.	%	abs.sk.	%	abs.sk.	%
<1 (n = 522)	43	8,2	268	51,3	313	60
1-18 (n = 814)	27	3,3	322	40	353	43,4
19-44 (n = 2201)	90	4,1	502	22,8	600	27,3
45-65 (n = 3012)	139	4,6	461	15,3	611	20,3
>65 (n = 3551)	139	3,9	733	20,6	885	25

2 pav. Hospitalinių infekcijų paplitimas amžiaus grupėse

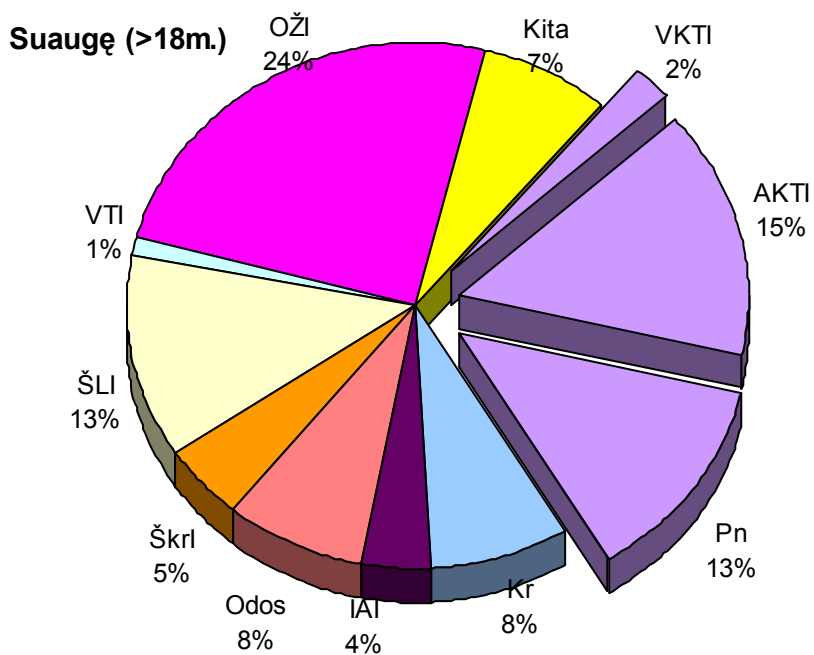
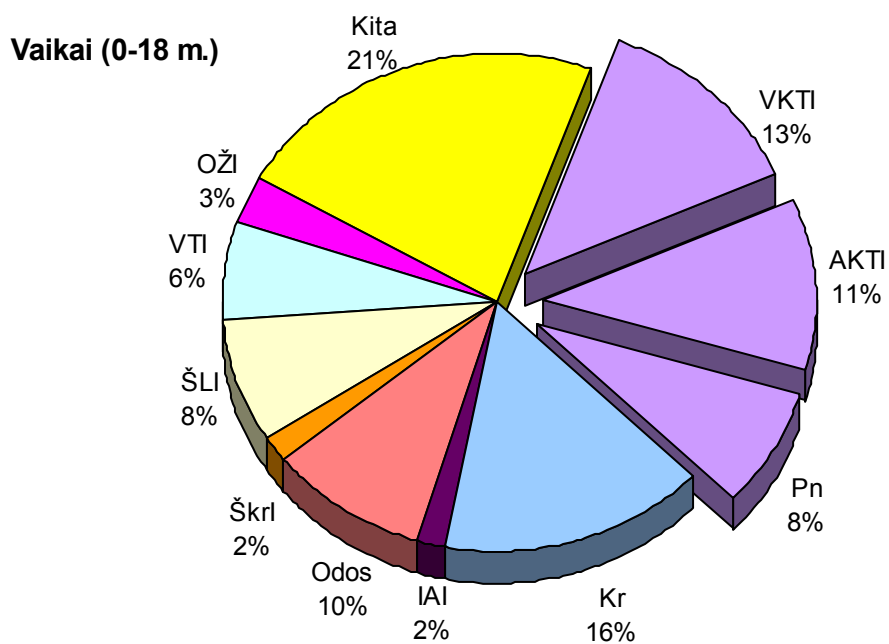
11 lentelė. Atskirų hospitalinių infekcijų tipų paplitimas įvairiose amžiaus grupėse

Amžiaus grupė	< 1 (n=522)		1-18 (n=814)		19-44 (n=2201)		45-65 (n=3012)		>65 (n=3551)	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Kvėpavimo takų:	9	1,8	11	1,3	16	0,8	45	1,4	50	1,3
viršutinių kvėpavimo takų	1	0,2	7	0,9	1	0,1	4	0,1	3	0,1
apatinių kvėpavimo takų	5	1,0	2	0,2	6	0,3	25	0,8	25	0,7
pneumonija	3	0,6	2	0,2	9	0,4	16	0,5	22	0,6
Kraujo	10	1,9	0	0,0	13	0,6	11	0,4	5	0,1
Intraabdominalinės	0	0,0	1	0,1	7	0,3	4	0,1	3	0,1
Odos	4	0,8	2	0,2	8	0,4	10	0,3	11	0,3
Širdies ir kraujagyslių sist.	0	0,0	1	0,1	3	0,1	6	0,2	8	0,2
Šlapimo takų	4	0,8	1	0,1	4	0,2	13	0,4	29	0,8
Virškinimo trakto	2	0,4	2	0,2	3	0,1	1	0,3	0	0,0
Žaizdų	0	0,0	2	0,2	25	1,1	36	1,2	30	0,8
Kitos	14	2,7	7	0,9	11	0,5	13	0,4	3	0,1

12 lentelė. Hospitalinių (HI) ir visuomenėje įgytų (VI) infekcijų struktūra.

Infekcijos tipas:	VI		HI	
	abs.sk.	%	abs.sk.	%
Kvėpavimo takų	1206	52,7	141	32,2
viršutinių kvėpavimo takų	307	13,4	26	5,9
patinių kvėpavimo takų	503	22,0	63	14,4
pneumonija	396	17,3	52	11,9
Žaizdų	16	0,7	93	21,2
Kraujo	16	0,7	39	8,9
Šlapimo takų	193	8,4	51	11,6
Kaulų ir sąnarių	55	2,4	10	2,3
Širdies ir kraujagyslių	22	1,0	18	4,1
CNS	33	1,4	8	1,8
Akių	31	1,4	8	1,8
Virškinimo sistemos	172	7,5	8	1,8
Intraabdominalinės	180	7,9	15	3,4
Lytinių takų	93	4,1	8	1,8
Odos ir minkštųjų audinių	227	9,9	35	8,0
Sisteminės	13	0,6	0	0,0
Kitos	29	1,3	4	0,9
Iš viso	2286	100,0	438	100,0

3 pav. Vaikų ir suaugusių (>18 m.) hospitalinių infekcijų struktūra

Infekcijos tipas:

VKTI	Viršutinių kvėpavimo takų infekcijos	Škrl	Širdies ir kraujagyslių sistemos infekcijos
AKTI	Apatinių kvėpavimo takų infekcijos	ŠLI	Šlapimo takų infekcijos
Pn	Pneumonija	VTI	Virškinimo trakto infekcijos
Kr	Pirminės kraujo infekcijos	OŽI	Operacinių žaizdų infekcijos
IAI	Intraabdominalinės infekcijos		

1.4. Gydytas antimikrobiniais vaistais

13 lentelė. Antimikrobinų vaistų, skirtų ligoniams spektras (2003 gegužė)

Rodiklis	Abs. sk.	%
Gydyta antibiotikais	3140	31,1
• profilaktikai • gydymui • nenurodyta	982 2970 16	24,7 74,8 0,4
Negydyta	6962	68,9
Iš viso	10102	100,0

14 lentelė. Antimikrobinų vaistų skaičius, skirtų tyrimo metu ligoniams

Rodiklis	Abs. sk.	%
• monoterapija • 2 preparatai • 3 preparatai • 4 preparatai	2445 578 99 18	77,9 18,4 3,1 0,6
Iš viso	3140	100,0

15 lentelė. Antimikrobinų vaistų, skirtų ligoniams, spektras

Rodiklis	Abs. sk.	%
Penicilinai	928	23,4
Plataus veikimo penicilinai	764	19,2
Cefalosporinai I-II kartos	488	12,3
Cefalosporinai III-IV kartos	126	3,2
Kiti beta laktaminiai	19	0,5
Vankomicinas	27	0,7
Aminoglikozidai	841	21,2
Metronidazolas	201	5,1
Chinolonai	136	3,4
Sulfonamidai	82	2,1
Makrolidai	81	2,0
Rifampicinai	46	1,2
Tetraciklinai	45	1,1
Nitrofurantai	42	1,1
Amfenikoliai	39	1,0
Antigrybeliniai	27	0,7
Linkozamidai	20	0,5
Nitroxolinas	22	0,6
Fuzidino r.	5	0,1
Kiti antibakteriniai	31	0,6
Iš viso	3970	100,0

1.5. Hospitalinių infekcijų etiologija

Tyrimo metu klinikinė medžiaga mikrobiologiniams tyrimams buvo paimta iš 56% (237 iš 438) HI atvejų. HI sukėlėjas nustatytas 32,2% (44 iš 248) HI atvejų arba daugiau nei pusei atvejų, kai tyrimas buvo paimtas. Penktadaliui atvejų (9,6%) gautas neigiamas pasėlio atsakymas (8 pav.).

16 lentelė. Hospitalinių infekcijų sukėlėjai

Mikroorganizmas	Nustatytas	
	abs.sk.	%
Gram – neigiamos bakterijos:	92	56,8
Iš jų <i>Escherichia coli</i>	23	14,2
<i>Pseudomonas aeruginosa</i>	12	7,4
<i>Enterobacter spp.</i>	10	6,1
<i>Klebsiella spp.</i>	10	6,1
<i>Proteus spp.</i>	5	3
<i>Haemophilus influenzae</i>	4	2,7
Kitos Gram – neigiamos padermės	28	17,3
Gram – teigiami kokai	70	43,2
<i>Staphylococcus aureus</i>	36	22,3
Kiti stafilokokai	19	11,7
<i>Streptococcus spp.</i>	15	9,2
Iš viso	162	100,0

2. IŠVADOS

1. Tyrimo metu nustatytas hospitalinių infekcijų paplitimas – 4,3%. Jos sudarė 16% visų tyrimo metu registruotų infekcijų.
2. HI rizikos veiksnius turėjo daugiau nei pusė (51,9%) tirtų ligonių. Labiausiai paplitęs rizikos veiksnys buvo operacija/gimdymas (22,5%) ir intraveninė priemonė (22,5%). Intraveninės priemonės naudojimas tarp vaikų (29,8%) buvo dažniausias.
3. Didžiausia HI rizikos vieta yra reanimacijos (HI paplitimas 19,4%), chirurgijos (7,7%) ir traumatologijos (6,3%) skyriai. Tyrimo duomenimis, didesnę riziką įgyti hospitalinę infekciją turi vaikai iki 1 metų amžiaus (hospitalinių infekcijų paplitimas šioje amžiaus grupėje (8,2%) beveik du kartus viršijo rodiklius kitose amžiaus grupėse (3,3% - 4,6%). Tarp vyrų (5,6%) HI paplitimas buvo didesnis negu tarp moterų (3,4%).
4. Didžiausią dalį hospitalinių infekcijų sudarė kvėpavimo takų (32,2%) ir operacinių žaizdų (21,2%) infekcijos. Remiantis HI etiologijos tyrimais, kurie buvo atlikti 56,0 % hospitalinių infekcijų atveju, dažniausi HI sukėlėjai yra *S.aureus* (22,3%) ir *E. coli* (14,2%).
5. Gauti rezultatai dar kartą įrodė, kad esama HI registracija Lietuvoje, kai registruojama tik maža dalis visų hospitalinių infekcijų, yra nepakankama nes neatspindi realios situacijos ir neparodo pagrindinių problemų.